MĂNĂSTIREA DEALU LA 1832

PÂRVAN DOBRIN

În urma morţii fostului mitropolit, Dionisie Lupu este numit ca egumen „năstavnic" al Mănăstirii Dealu, de către generalul Pavel Kisseleff, prezidentul divanurilor Moldovei şi Ţării Româneşti, Acachie Laodichias.

La 22 ianuarie 1832 acesta se adresează printr-o jalba lui Kisseleff în care, prezentând starea de paragină şi ruină în care se afla mănăstirea, solicită numirea unui „obraz credincios" şi a unui arhitect care să constate situaţia în care se găseau, atât biserica precum şi celelalte construcţii şi să întocmeasca o listă cu materialele necesare reparaţiilor şi costul acestora.

Vinovat de starea mănăstirii Laodichias îl indică pe predecesorul său care „după ce toate moşiile le-au arvunit la nişte arendaşi netrebnici şi zmintitori, ce aduc mănăstirii totdeauna pagubă şi turburări, apoi şi namestiile dinprejurul mănăstirii le-au lăsat atât de stricate şi dărăpănate încât nu poate fi altă mănăstire întru asemenea dărăpănare şi stare proastă" [1].

Dealungul secolelor mănăstirea intrase, prin numeroase danii, în posesia unei averi considerabile constând din: moşii, păduri, munţi, vii şi altele în judeţele Dâmboviţa, Ilfov şi Ialomiţa.

La toate acestea se adaugă şi dania făcută de domnitorul Grigore Scarlat Ghica, la 20 iunie 1760, constând din livada domnească aflată lângă mănăstire şi vinăriciul de la viile de pe dealurile aflate în vecinătate. Cu ocazia măsurătorilor făcute de stolnicul Badea Ştirbei se constata şi la acea dată că „mănăstirea aceasta se află la mare sărăcie şi stricăciune şi toate împrejmuirile ei dărăpănate." [2]

La 1832, în judeţul Dâmboviţa, Mănăstirea Dealu poseda moşii (unele cu pădure) la: Băjeşti, Mahalaua, Colibaşi, Glodeni, Ocniţa, Podu Rizii, Răzvadu de Jos, Teiş, Valea Lungă de Sus şi Viforâta. La acestea se adaugă munţii Deleanu, Lucăcilă şi Vânturişu, mori, case şi locuri la Târgovişte.[3]

Din arenda acestor moşii mănăstirea obţinuse în 1831 18200 lei, în 1833 33.300 lei, iar de la moşiile din judeţul Ilfov 25.000 şi respectiv 27.000 lei.[4]

Veniturile mănăstirii nu justificau desigur starea de degradare în care se afla aceasta.

În urma jalbei egumenului nou numit, Ocârmuirea judeţului Dâmboviţa însărcinează pe fostul polcovnic Badea Poroineanu şi pe polcovnicul Ioniţă Rădulescu să constate starea în care se află biserica şi celelalte construcţii şi să întocmească o situaţie cu materialele şi banii necesari reparaţiilor.[5]

Situaţia întocmită de cei doi polcovnici ne permite cunoaşterea stării bisericii şi a construcţiilor care o înconjurau la 1832.[6] Din această situaţie mai rezultă că majoritatea stricăciunilor se datorau cutremurului din anul 1829, iar distrugerea bolţii centrale de la biserică unui cutremur anterior.

În privinţa bisericii cei doi propun reconstruirea din zid şi învelirea cu şindrilă atât a celor două bolţi mici cât şi a bolţii celei mari care fuseseră iniţial înălţate din piatră, ca şi biserica.

În ceea ce priveşte clopotniţa ei propuneau dărâmarea acesteia până din jos de boltă şi înălţarea ei din zid, iar acoperişul construit din stâlpi groşi de lemn şi şindrilă.

Cei doi au mai constatat deteriorarea caselor „cele înalte", „egumeneşti" cum le numeşte Laodichias aşezate deasupra a cinci beciuri (trei cu boltă şi două cu grinzi) în care erau depozitate provizii. Aceste case constau din şapte odăi, o sală, cămări şi „plimbare" şi aveau 11 stânjeni lungime şi 9 lăţime. Propuneau demolarea şi reconstrucţia lor.

Alte case se aflau aşezate deasupra pivniţei care putea adăposti 30 de buţi, lângă ele aflându-se şi paraclisul mănăstirii. Aceste case, împreună cu paraclisul, aveau o lungime de 10 stânjeni şi o lăţime de 5 stânjeni şi o palmă. Deteriorate şi acestea de cutremur, se propunea demolarea şi reconstruirea.

În incinta mănăstirii se mai aflau 12 odăi dispuse egal la parter şi etaj, lipite de zidul curţii şi ridicate în paiantă de răposatul părinte Dionisie.

Tot lui Dionisie i se datora şi ridicarea unei alte construcţii în paiantă constând din cinci odăi şi o cămară la etaj şi trei odăi la parter, construcţie neterminată.

Cei doi mai propuneau repararea celor două curţi de zid, a celor două porţi şi a grajdului.

Din raportul întocmit de cei doi polcovnici rezultă că principala cauză a

stării de degradare a construcţiilor a constituit-o cutremurul şi nicidecum fostul mitropolit Dionisie care, dimpotrivă, iniţiase lucrări de construcţie şi extinderea a două clădiri cu etaj necesare personalului mănăstirii.

Nu cunoaştem dacă demersul egumenului Laodichias şi raportul lui Badea Poroineanu şi Ioniţă Rădulescu au avut un ecou imediat. Cert este că ample lucrări de reconstrucţie au fost iniţiate în timpul domniei lui Gheorghe Bibescu, din vremea căruia datează şi turnul ce poat fi văzut la intrarea în mănăstire.

NOTE

1 Direcţia judeţeană Dâmboviţa a Arhivelor Naţionale (în continuare D.J.A.N. Dâmboviţa, fond Prefectura jud. Dâmboviţa, dos. 58/1831, f. 48.

2 Pr. dr. C. Niţescu: Mănăstirea Dealu şi Liceul Militar „Nicolae Filipescu, Târgovişte, 1932, p. p. 30-31.

3 D.J.A.N. D-viţa, fond Prefectura jud. D-viţa, dos. 58/1832, f. 304-309.

4 Ioan C. Filitti: Arenda moşiilor în Muntenia la 1831 şi 1833, Atelierele grafice Socec et co S.A. Bucureşti, 1932.

5 D.J.A.N D-viţa, fond Prefectura jud. D-viţa, dos. 58/1831, f. 51.

6 D.J.A.N. D-viţa, fond Prefectura jud. D-viţa, dos. 58/1831, f. 53-56.